

Van systeemanalyse naar doelen

Inspiratie vanuit de stromende wateren

Niels Evers en Luuk van Gerven
3 november 2016

Geen meer, maar toch interessant

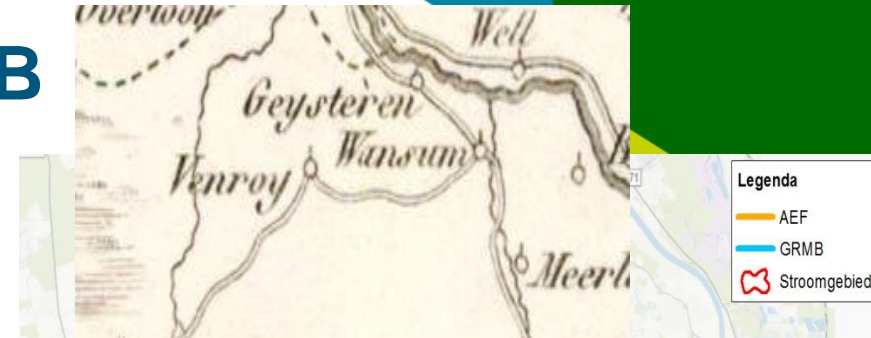
- Case: Groote Molenbeek, conform aanpak WPM, Dommel en Rivierenland
- Watersysteemanalyse met ESF's gekoppeld aan doelaflading in EKR's met de KRW-Verkenner
- Waarom interessant voor meren?
  - Methodisch: de koppeling van een watersysteemanalyse aan de KRW-Verkenner om tot GEP's (EKR's) te komen
  - Inhoudelijk: Wanneer afvoer dominant wordt, functioneren sloten/vaarten/kanalen steeds meer als beken

Sloot of beek??

Systeemkenmerken GRMB

- 30km langzaam stromende beek (R4, R5, R6)
- Waterinlaat vanuit Peelkanaal (hard water, geen droogval)
- Dominante landgebruik: landbouw
- Grote delen meanderen (beekherstel),
  - andere delen genormaliseerd
- Meeste kwaliteitselementen voldoen niet aan KRW-doelen

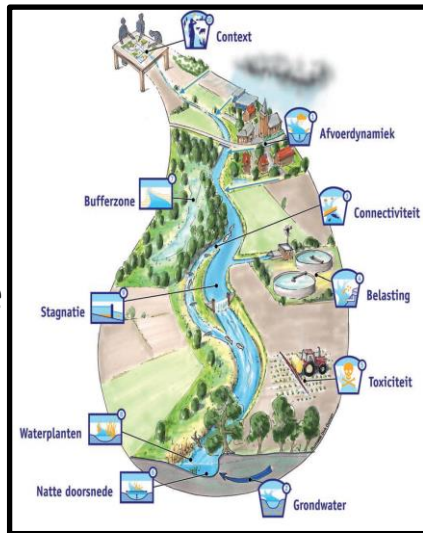
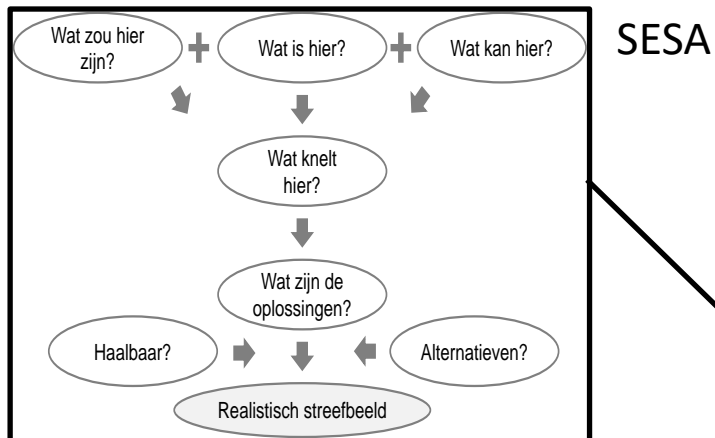

Biologie	GEP	Toestand 2009	Toestand 2015
Macrofauna (EKR)	≥ 0,60	■ *	■
Overige waterflora (EKR)	≥ 0,60	■ *	■
Vis (EKR)	≥ 0,45	■ *	■
Fytoplankton (EKR)	NVT	NVT	NVT

Algemeen fysische chemie

Fosfor totaal (zomergemiddelde) (mg P/l)	≤ 0,11	■ *	■
Stikstof totaal (zomergemiddelde) (mg N/l)	≤ 2,30	■ *	■
DIN (winterperiode) (mg N/l)	NVT	NVT	NVT
Zoutgehalte (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	≤ 150	■ *	■
Temperatuur (max. waarde) (gr.C)	≤ 25,0	■ *	■
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)	5,5 - 8,5	■ *	■
Zuurstofverzadiging(sgraad)(zomergemiddelde) (%)	70 - 120	■ *	■

Systeemanalyse (1)

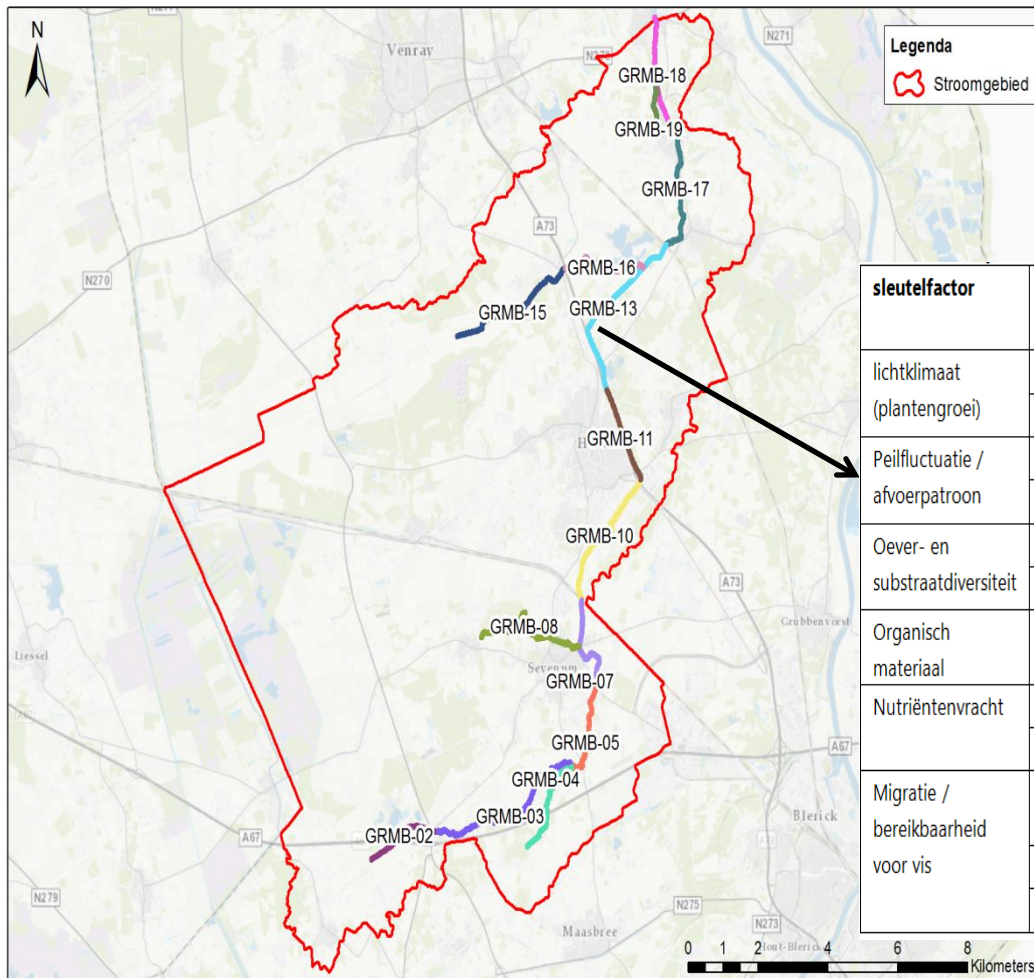
ESF's
stromende
wateren

Gevolgd stappenplan:

- Definieer homogene deeltrajecten
- Bepaal waarde ecologische stuurvariabelen per traject
- Vergelijk huidige waarde met gewenste waarde → knelpunten

Systeemanalyse (2)

Resultaten deeltraject GRMB-13

sleutelfactor	stuurvariabelen	eenheid	waarden	
			gewenst	huidig
lichtklimaat (plantengroei)	<u>beschaduwning</u>	%	> 40	7.5
	<u>maai-intensiteit</u>	%	< 50	95
Peilfluctuatie / afvoerpatroon	<u>stromingsvariatie</u>	-	veel	Geen/gering
	<u>stroomsnelheid (zgm)</u>	cm/s	>18	21
Oever- en substraatdiversiteit	<u>dwarsprofiel</u>	-	vrij meanderend	genormaliseerd
	<u>sinuositeit</u>	-	> 1.25	1
Organisch materiaal	<u>Biologisch ZuurstofVerbruik (zgm)</u>	mg/l	< 3	niet gemeten
Nutriëntenvrucht	<u>totaal fosfor (zgm)</u>	mg P/l	< 0.11	niet gemeten
	<u>totaal stikstof (zgm)</u>	mg N/l	< 2.3	niet gemeten
Migratie / bereikbaarheid voor vis	<u>Aantal opstuwende kunstwerken</u>	aantal		3
	<u>opstuwend effect</u>	%	< 25	75
	<u>visoptrekbaarheid</u>	-	goed	niet

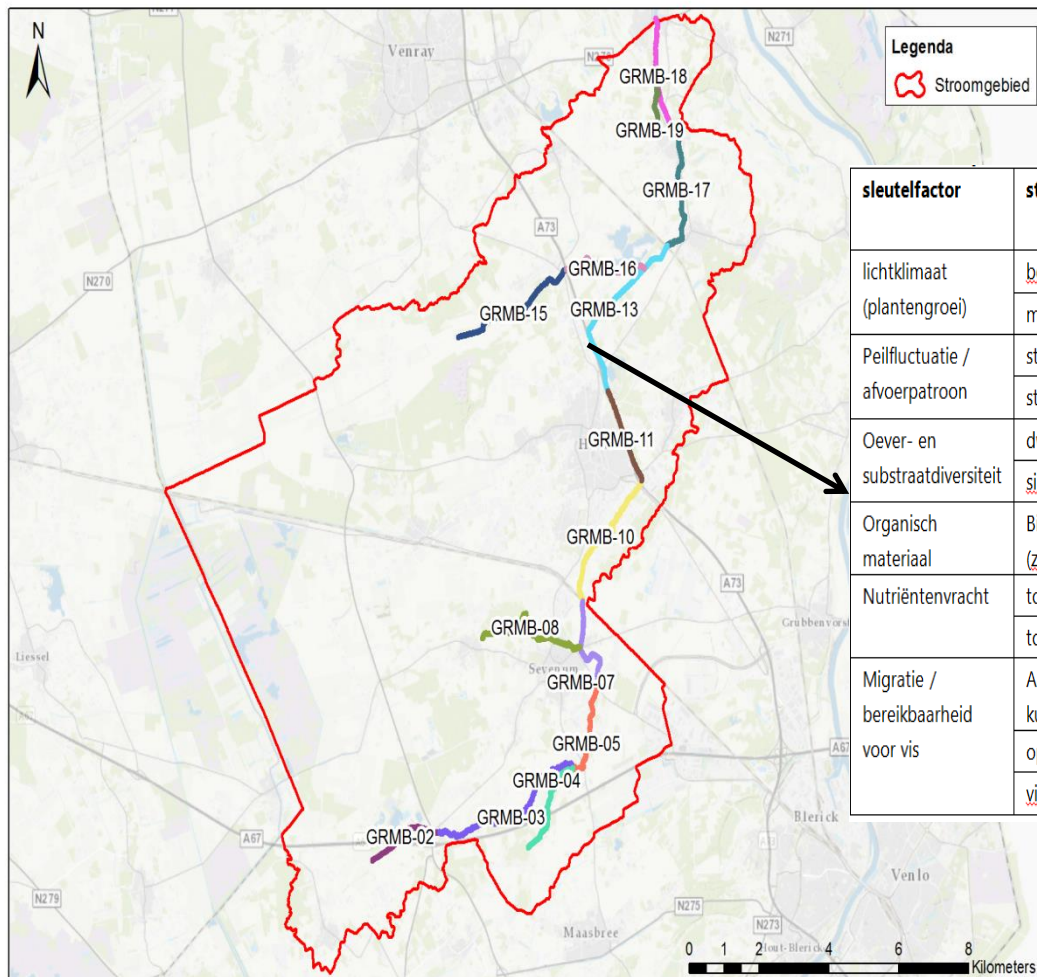
Maatregel-effect analyse (1)

- Geplande maatregelen
  - Herinrichting (hermeandering, verkleinen/verondiepen dwarsprofiel)
  - Extensiever maaien
  - Beschaduwing (bomen)
  - Inlaat van gebiedsvreemd water uit Peelkanaal reduceren
- → Bepaal effect van maatregelen op de waarden van de ecologische stuurvariabelen

Maatregel-effect analyse (2)

effect maatregelen

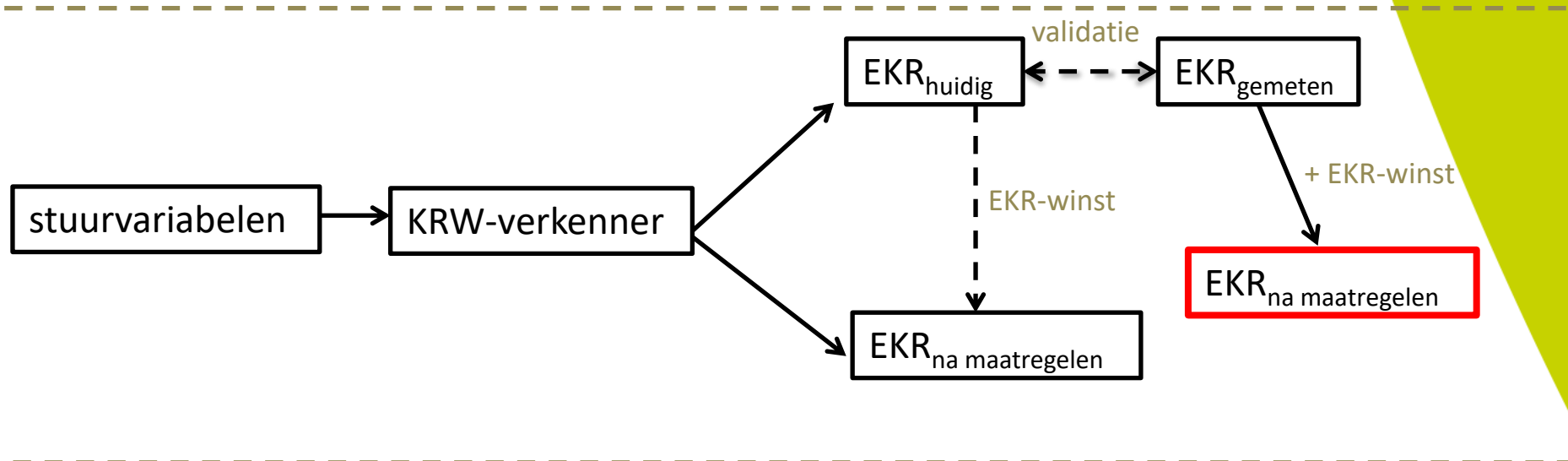

sleutelfactor	stuurvariabelen	eenheid	waarde		
			gewenst	huidig	haalbaar
lichtklimaat (plantengroei)	<u>beschaduw</u> ing	%	> 40	7.5	30
	maai-intensiteit	%	< 50	95	50
Peilfluctuatie / afvoerpatroon	stromingsvariatie	-	veel	Geen/gering	matig
	stroomsnelheid (zgm)	cm/s	>18	21	23
Oever- en substraatdiversiteit	dwarsprofiel	-	vrij meanderend	genormaliseerd	vrij meanderend
	<u>sinuosit</u> eit	-	> 1.25	1	1.1
Organisch materiaal	Biologisch <u>ZuurstofVerbuik</u> (zgm)	mg/l	< 3	niet gemeten	1.25
Nutriëntenvracht	totaal fosfor (zgm)	mg P/l	< 0.11	niet gemeten	0.11
	totaal stikstof (zgm)	mg N/l	< 2.3	niet gemeten	5
Migratie / bereikbaarheid voor vis	Aantal opstuwende kunstwerken	aantal		3	1 (vistrap)
	opstuwend effect	%	< 25	75	10
	<u>visoptrekba</u> arheid	-	goed	niet	goed

Maatregel-effect analyse (3)

Vertaal effect maatregelen op stuurvariabelen naar EKR-winst (KRW-verkenner)

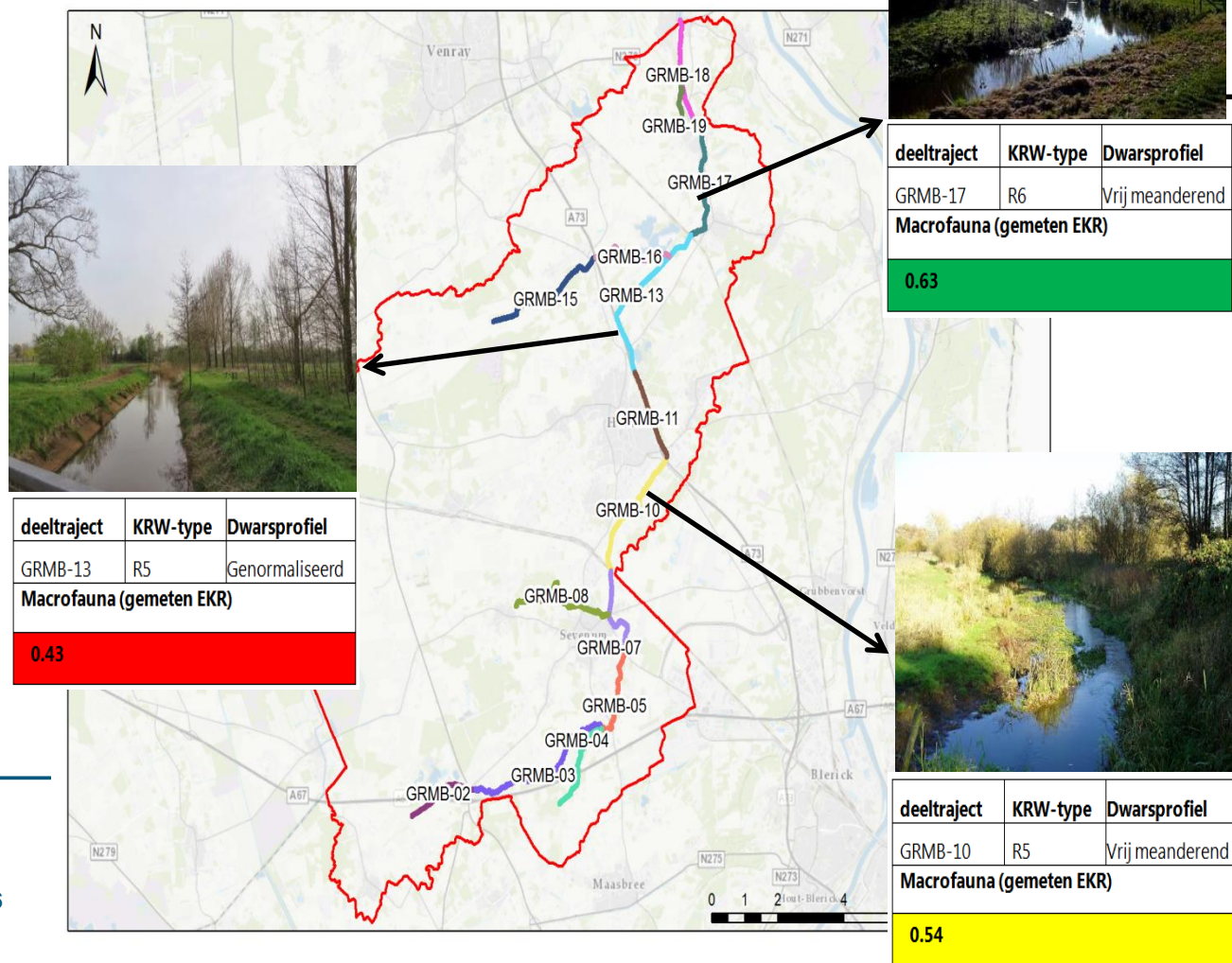

Opschaling van deeltraject naar waterlichaam

	GEP			Verwachte toestand na maatregelen		
Waterlichaam	Overige waterflora	Macrofauna	Vis	Overige waterflora	Macrofauna	Vis
Groote Molenbeek	0.60	0.60	0.45	0.54	0.61	0.40

Communicatie (herkenbare inrichtingsbeelden)

verschil
door
verhang

Wat leren we hieruit voor de meren?

- ESF's als **afvinklijstje** is al heel waardevol
- Gedetailleerde uitkomsten van **PCmodels** als **input** in de KRW-Verkenner
- De **KRW-Verkenner** kwantificeert effecten van maatregelen op **EKR-niveau**
- Onderling **afwegen van maatregelen** op ecologisch effect
- Ecologisch uitkomsten uit **andere modellen** (zoals PClake/-ditch) naast de KRW-Verkenner uitkomsten leggen
- Gebruik ook **meetgegevens** van locaties buiten het waterlichaam. Ook buiten eigen gebied.
- Combineer instrumenten en gegevens met **gezond verstand** om het doel zo goed mogelijk te kwantificeren.